

Svar på skriftligt spörsmål SSS 83/2023 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att bekämpa förödmjukande våld i skolor

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 83/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Ari Koponen /saf:

På vilket sätt kunde lärarna i Finlands skolor få verktyg för att ingripa i detta fruktansvärda problem utan rädsla för att bli stämplad?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

När undervisningen ordnas är tryggheten av säkerheten i skolgemenskapen en central utgångspunkt för verksamheten. Mobbning, våld, trakasserier eller annan diskriminering accepteras inte och man ska alltid ingripa i osakligt beteende. I enlighet med 29 § 1 mom. i lagen om grundläggande utbildning har den som deltar i utbildning rätt till en trygg studiemiljö.

I avsikt att främja den interna ordningen i skolan, ostörda studier samt trygghet och trivsel i skolgemenskapen ska den som ordnar undervisningen godkänna en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas i skolan eller på en annan plats där undervisningen ordnas. Dessutom ska skolorna göra upp planer för disciplinära åtgärder enligt lagen om grundläggande utbildning.

Syftet med elevvården är att främja de studerandes inläring, hälsa och välbefinnande samt delaktighet och att förebygga problem. Dessutom är syftet med elevvården att främja välbefinnandet i läroanstalten och i studiemiljön, en sund, trygg och tillgänglig läroanstalt och studiemiljö, gemensam verksamhet samt samarbetet mellan hemmet och läroanstalten. Utbildningsanordnaren ska också som en del av elev- och studerandevårdsplanen utarbeta en plan för att skydda eleverna mot våld, mobbning och trakasseri samt verkställa planen och övervaka att den genomförs.

Ändringar som möjliggör ingripande i rätt tid och stärker elevens rättsliga ställning har gjorts i lagen om grundläggande utbildning och förordningen om grundläggande utbildning, lagen om yrkesutbildning, gymnasielagen och lagen om utbildning som handleder för examensutbildning. Genom lagändringarna preciserades bestämmelserna om undervisningsväsendet för att göra det möjligt att effektivt och i rätt tid kunna ingripa i mobbning. Ändringarna stärker barnets och den

ungas rätt att gå i skola och studera i en trygg miljö och ger skolor och läroanstalter bättre verktyg för att ingripa i mobbning, våld och trakasserier. I lagen om grundläggande utbildning infördes bland annat en skyldighet för eleven att låta bli att mobba eller diskriminera. Det är fråga om en ny skyldighet för eleven och betonar att ansvaret för välbefinnandet i skolan ligger hos alla, även enskilda elever. Dessutom ska eleven handla så att han eller hon inte äventyrar andra elevers eller studerandes, skolgemenskapens eller studiemiljöns säkerhet eller hälsa. En elev i den grundläggande utbildningen kan i fortsättningen förvägras undervisning utöver den återstående skoldagen även följande arbetsdag. Dessa skyldigheter kan preciseras i de ordningsregler som utbildningsanordnaren har godkänt.

Ovan nämnda lagändringar trädde i kraft den 1 augusti 2022. Ändringen av förordningen om grundläggande utbildning som utökande rektorns behörighet trädde i kraft den 1 oktober 2021. Det är viktigt att följa upp hur lagändringarna i fråga har tillämpats i praktiken och vilka effekter de har haft. På så sätt får man också information om eventuella nya lagändringsbehov.

Samarbetet mellan skolan och polisen är viktigt. Skolorna lämnas inte ensamma med säkerhetsproblemen, utan polisen hjälper fortfarande med ärenden där polisen behövs. Undervisningsväsendet samarbetar med multiprofessionella ankarteam som består av experter från polisen, socialväsendet, hälsovårdsväsendet och ungdomsväsendet. Samarbetet mellan polisens förebyggande verksamhet, ankarteamet och skolorna och läroanstalterna i området är viktigt. Ankarverksamheten kan med den ungas eller vårdnadshavarens samtycke också behandla långvariga eller allvarliga skolmobbningssituationer som ofta också sträcker sig utanför skolan och till webben. Då samarbetar ankarteamet med undervisningsväsendet och ankarverksamheten kompletterar behandlingen av ärendet i skolan.

I enlighet med statsminister Orpos regeringsprogram införs det enhetliga planer och verksamhetsmodeller med utnyttjande av befintliga verksamhetsmodeller, såsom Södra Karelens modell, när det gäller förebyggande av våld i skolan och ingripande i våldssituationer. Regeringen stärker regionförvaltningsverkens befogenheter i fråga om laglighetsövervakningen av skolorna.

Dessutom tryggar regeringen i enlighet med regeringsprogrammet för varje barn rätt till en trygg inlärningsmiljö och till skolfred. Regeringen stärker rättsskyddet för elever som blivit utsatta för mobbning samt deras möjlighet att fortsätta i den egna skolan.

Regeringen stärker lärarnas och rektorernas befogenheter att ingripa i verksamhet som stör undervisningen och som sker under skoltid. Regeringen gör behövliga lagstiftningsändringar genom vilka man effektivare än för närvarande kan begränsa användning av exempelvis mobila enheter under skoldagen och på så sätt stärka elevernas fokus på undervisningen.

Helsingfors 13.10.2023

Undervisningsminister Anna-Maja Henriksson